

STUDIUL COMPOZIȚIEI ȘI AL TEHNICII DE REALIZARE A UNOR FRAGMENTE TEXTILE - SĂPĂTURA ARHEOLOGICĂ PROBOTA 1995

VIORICA LAVRIC

Lucrarea prezintă rezultatele investigațiilor chimice efectuate pentru determinarea componentelor materiale, precum și studiul tehnicilor de realizare a unor fragmente textile prezente în "inventar 21", provenit din săpătura arheologică Probota 1995.

"Inventarul 21" provine din pronaosul bisericii, zona N-V, cripta 9. La momentul săpăturii din anul 1995, cripta a fost găsită profanată și jefuită. Aceasta a aparținut Păscălinei, soția lui Lupu Stroici care a murit după 1620. Din umplutura criptei au fost recuperate resturi vestimentare ("inventarul 21") și pantofi brodați cu fir de aur (intrați în proces de restaurare la Laboratorul Zonal Iași).

În laboratorul nostru au fost preluate mai multe inventare fragmentare, printre care și "inventarul 21", sub forma unui aglomerat de materiale (foto 1).

Având în vedere starea fragmentară a inventarelor, comisia de restaurare a hotărât investigarea și tratamentul lor în vederea constituirii unui fond documentar.

Cercetarea acestui inventar s-a realizat sub mai multe aspecte, căutându-se a se stabili:

- compoziția materială;
- compoziția chimică a componentelor;
- natura produselor de degradare;
- structura și tehnologia de realizare a fragmentelor de pasmanterie și dantelă;
- efectul aplicării unor tratamente de curățare a firului metalic.

Investigarea microscopică și chimică a pus în evidență următoarea componență materială și compoziție chimică:

1. pasmanterie (schița 1) realizată din:

- a) fire metalice: banda din argint aurit (foto 2), spiralată pe suport textil din mătase naturală;
- b) bandă metalică (foto 2, 3) din argint aurit;

2.

- a) mănunchiuri de fire din mătase naturală torsionate în "S", culoare ocru-brun (foto 4);

b) mănunchiuri de fire metalice: bandă metalică din argint aurit spiralată pe suport textil din mătase naturală;

3. dantelă: împletitură (schița 2) din fire metalice (foto 5, 6) (bandă din argint aurit spiralată pe suport textil din mătase naturală).

Sub acțiunea:

- condițiilor de zăcere în sol (umiditate, PH-ul solului, natura și concentrația sărurilor);
- produșilor rezultați prin descompunerea organismului uman (ținând cont că aceste componente au aparținut veșmintelor înhumatei);
- factorului timp;
- agenților biologici prezenți în sol (în stare latentă sau activi);
- schimbărilor bruște a condițiilor de microclimat, s-au identificat:
- depozite cu particulele din sol;
- depozite cu oxid și sulfură de argint (în strat superficial sau în strat compact);
- depozite punctiforme de carbonat bazic de cupru (de culoare verde).

S-a constatat de asemenea:

- exfolierea foiței de aur;
- deshidratarea, rigidizarea, fragilizarea firelor de mătase naturală;
- îmbâcsirea cu depuneri de sol și depuneri humice a firelor (foto 4);
- destrămarea împletiturii din pasmanterie și dantelă.

În ceea ce privește tehnica de realizare, pornind de la examinarea macroscopică și de la cea stereomicroscopică (foto 5, 6, 7), s-a reușit reprezentarea grafică a motivelor din fragmentele de pasmanterie (schița 1) și dantelă (schița 2). Reprezentarea grafică a fost realizată de Irina Țibulcă, desenator.

Pasmanteria este constituită din urzeală (U) de fire metalice 1-10, benzile metalice a, b, c, și bătătura (B) din bandă metalică spiralată pe suport textil.

Dantela este realizată prin împletirea a 20 de fire din bandă metalică spiralată pe suport textil. Firele 5-6, 7-8, 9-10, 11-12, centrale în lățimea dantelei sunt firele față de care s-a realizat simetria motivului.

După efectuarea investigațiilor privind cunoașterea componentelor materiale, a compoziției chimice, a produșilor de degradare, după descifrarea tehnicii de realizare, s-a procedat la aplicarea unor tratamente de curățire și emolier. Având în vedere că acest "inventar arheologic" va avea rol documentar, am procedat la aplicarea "băii de argint", o metodă consemnată de literatura de specialitate, dar aplicată mai puțin, poate datorită compoziției băii (acid fosforic 5%, detergent neionic 0,3 - 0,8%, apă distilată 86,2 - 86,71%), poate datorită timpului foarte scurt de tratament (2-3 minute). Tiourea leagă argintul din sulfura de argint, eliberându-l sub forma unui compus complex. PH-ul acid al soluției nu este dăunător mătăsii, cu condiția neutralizării corecte a ultimei băi de clătiri și emolieră cu glicerină.

Rezultatul aplicării acestui tratament este spectaculos și poate fi apreciat în foto 7, comparativ cu foto 5.

BIBLIOGRAFIE

- Plenderleith, H.J. *La Conservation des Antiquites et des Ouvres d'Art*, Paris, 1966.
- Rice, J.W. *Curățirea fără apa a textilelor fine și fragile în Textil Museum Jurnal*, 1967.
- Pușcașu, M.V. *Lespezile funerare de la Mănăstirea Probota (II)*, în *Arhiva Genealogică III (VIII)*, 1996.
- Savencu, Ș., Bordea, A., ș.a. *Chimie analitică calitativă*, București, 1963.

A STUDY OF THE COMPOSITION AND FABRICATION TECHNIQUES OF SOME TEXTILE FRAGMENTS – THE ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS FROM PROBOTA, 1995 (Summary)

This paper contents the results of the chemical microscopical investigations and manufacturing technical details of the material components from the archeological textile inventory discovered in digging campaign at Probota, 1995.

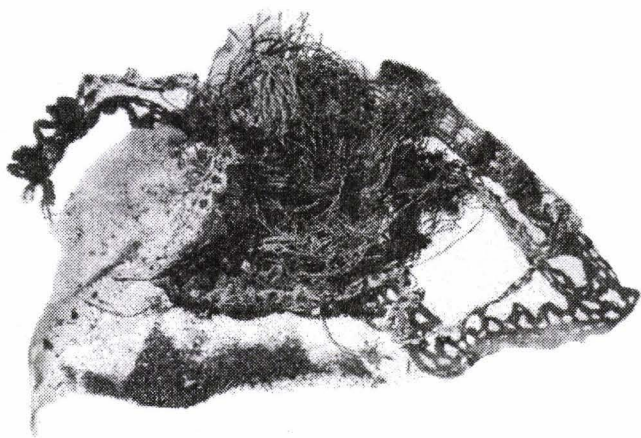

Foto 1

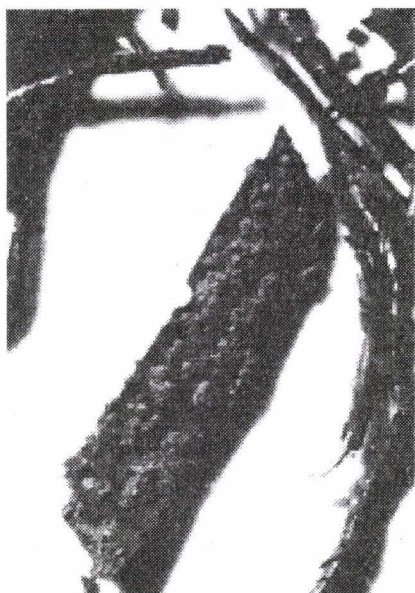

Foto 2

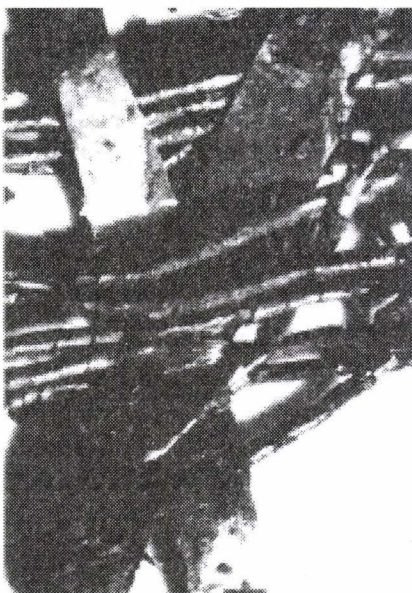

Foto 3

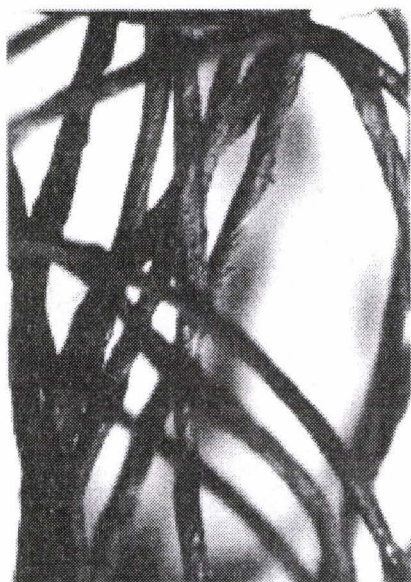

Foto 4

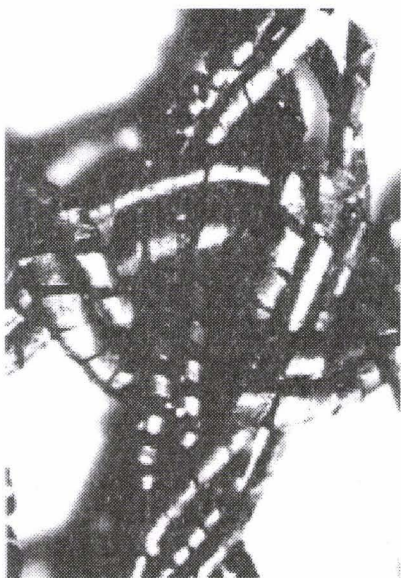

Foto 5

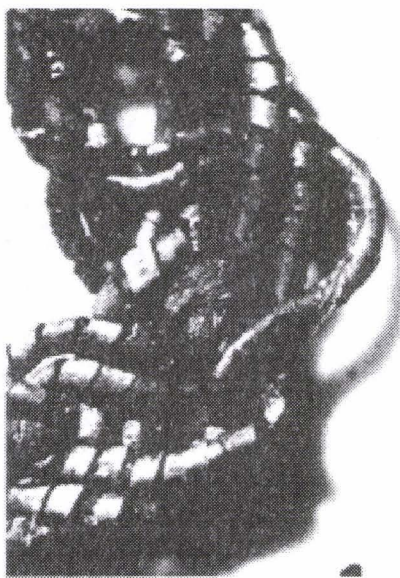

Foto 6

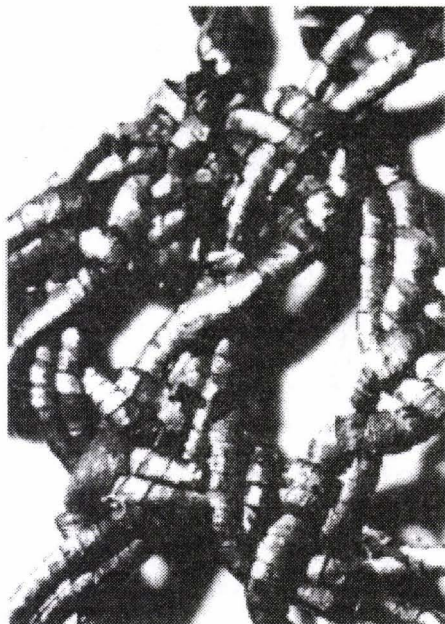
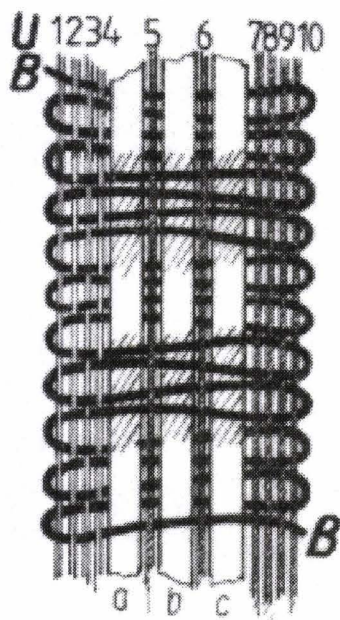
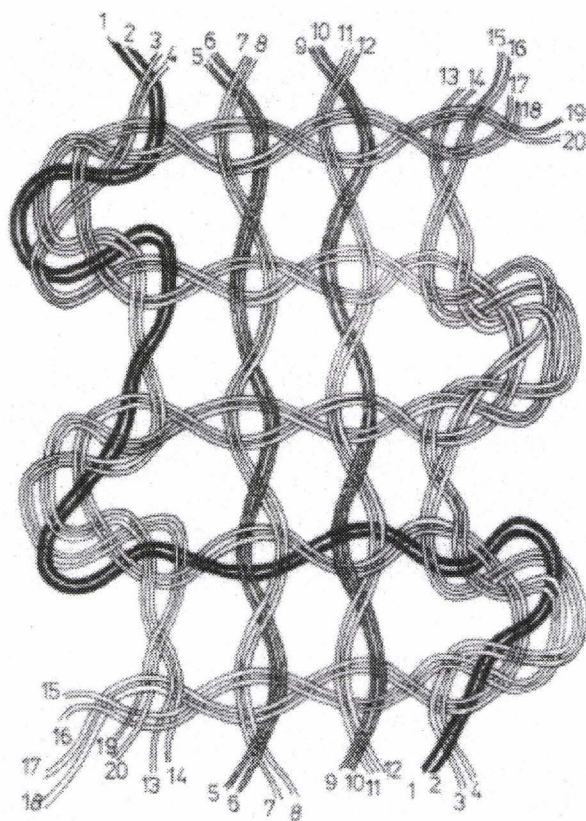

Foto 7

Schia 1

Schița 2